

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windturbines A15 Nijmegen

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

9 december 2013 / rapportnummer 2848-33

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De gemeente Nijmegen wil in 2045 in zijn eigen energiebehoefte voorzien (energieneutraal zijn), mede door realisatie van windturbines. Op één locatie binnen de gemeente, langs de A15, zijn de plannen om windturbines te realiseren al gevorderd, en heeft een initiatiefnemer – de stichting Wiek II – het voornemen om windturbines te realiseren. Om dit planologisch mogelijk te maken wordt de Structuurvisie Nijmegen herzien voor het onderdeel wind en moet het bestemmingsplan worden aangepast. Daarnaast is een omgevingsvergunning vereist. Voor de besluitvorming wordt een gecombineerd Plan-/project-MER opgesteld.

Achtergrond

In de Structuurvisie (2005) van de provincie Gelderland is een zone langs de A15 opgenomen die in meerdere gemeentes (Nijmegen, Overbetuwe, Lingewaard) ligt. Omdat windmolens in deze zone ruimtelijk één project vormen, zullen deze ook als één voornemen in het Plan-MER worden meegenomen.¹ Het huidige MER zal daarom betrekking hebben op het windpark als geheel, op grondgebied van zowel Nijmegen als Overbetuwe, zij het dat de gemeente Nijmegen alleen zal besluiten over het deel van het windpark op eigen grondgebied.

Hoofdpunten

De Commissie voor de m.e.r. (hierna ‘de Commissie’)² beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een overzicht van de historie van het windpark en het proces van besluitvorming tot nu toe, inclusief de verschillende onderdelen die beschouwd zijn. Inzicht in de wijze waarop nu invulling wordt gegeven aan eerdere oordelen van de Raad van State en de betrokkenheid van de gemeente Overbetuwe bij het project.
- Een kwantitatieve onderbouwing van de totale opgave voor windenergie binnen Nijmegen en de locatie.
- Een onderbouwing van de aannemelijkheid van de locatie A15.
- Een uitwerking van inrichtingsalternatieven binnen de locatie A15, met in elk geval een minimum variant en een maximum variant.
- Een overzicht van de (cumulatieve) milieueffecten van de inrichtingsalternatieven op landschap, natuur en leefomgeving.
- Indien noodzakelijk, een passende beoordeling die ingaat op de gevolgen van het voornemen voor relevante Natura 2000-gebieden in de omgeving (inclusief Duitsland).

¹ Dit wordt versterkt door het feit dat over eerdere afzonderlijke plannen van respectievelijk Nijmegen en Overbetuwe door de Raad van State is geoordeeld dat deze gezien moeten worden als één voornemen, dat om één MER vraagt.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder ‘Adviezen Commissie’. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de zienswijzen en adviezen.

De samenvatting is het deel van het MER dat besluitvormers en insprekers vooral lezen. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

Zienswijzen

De Commissie heeft voor dit advies het plangebied bezocht. Ook heeft zij de zienswijzen die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen betrokken in haar advisering. De Commissie beperkt zich in haar advisering tot de inhoudelijke milieu-informatie over het voornemen. Dat betekent dat zij de volgende onderwerpen – hoewel een aantal zienswijzen hier aandacht voor vraagt – niet in haar advisering heeft betrokken:

- de door de overheden gemaakte beleidskeuze voor windenergie en de milieuverschillen met andere (duurzame) methoden om energie op te wekken;
- de aanvaardbaarheid van wettelijke normen (zoals voor geluid en slagschaduw);
- mogelijke sociaal-economische gevolgen (inclusief planschade) van het voornemen.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie reikwijdte en detailniveau (verder notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

2. Opgave en trechtering naar locatie A15

2.1 Beleid, wet- en regelgeving

De notitie R&D gaat zeer beknopt in op beleidskaders en wet- en regelgeving. Besteed in het MER in ieder geval aandacht aan:

- energierapport 2011;
- structuurvisie Infrastructuur en Ruimte;
- structuurvisie Windenergie op land;
- bestuursakkoord windenergie Rijk en provincie Gelderland;
- het vigerende streekplan Gelderland, de provinciale verordening en de provinciale regels ten aanzien van de minimale afstandsmaat tussen windparken daaruit;
- provinciaal beleid voor windenergie dat in ontwikkeling is (zie ook §2.3);
- het Activiteitenbesluit;
- Natuurbeschermingswet en aanwijzingbesluiten van de relevante Natura 2000-gebieden;
- Flora- en faunawet;
- Ecologische hoofdstructuur.

Analyse Raad van State uitspraken windenergie

De Commissie adviseert een beknopte analyse op te nemen van de uitspraken van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over eerdere plannen voor windpark A15, en de wijze waarop daarmee in het voornemen en MER rekening wordt gehouden.

2.2 Doelstelling windenergie

De (kwantitatieve) doelstelling voor windenergie in de gemeente Nijmegen en daarbinnen voor de locatie A15 is in de notitie R&D niet duidelijk verwoord. De omvang van deze doelstelling is belangrijk voor de selectie van alternatieven en toetsing aan doelbereik (zie §2.3 en §2.4 en hoofdstuk 3).

Onderbouw in het MER de doelstelling (de totale opgave) aan windenergie voor de gemeente Nijmegen. Onderbouw dit allereerst vanuit de gemeentelijke ambitie om energieneutraal te zijn in 2045. Geef vervolgens weer hoe deze doelstelling past binnen het onlangs afgesloten bestuursakkoord van Rijk en provincies waarin is vastgelegd dat in Gelderland minimaal 230,5 MW in 2020 moet worden gerealiseerd. Geef aan welke bijdrage (het Nijmeegse deel) van de locatie A15 (minimaal) moet leveren aan het in Nijmegen op te stellen vermogen.

2.3 Locatieafweging op provinciaal niveau

Provinciaal beleid windenergie

Het Streekplan uit 2005 is het vigerende provinciale kader voor windenergie. De concept-Omgevingsvisie van de provincie Gelderland die op dit moment in procedure is, bevat geen uitgewerkte visie op windenergie. De Commissie heeft begrepen dat daartoe een aparte Structuurvisie Wind opgesteld wordt, waarin ook concrete locaties worden aangewezen. De Commissie adviseert het proces van besluitvorming over Windpark A15 zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij het proces van provinciale besluitvorming, gebruik te maken van materiaal dat daartoe beschikbaar komt en eventuele consequenties ervan aan te geven.

Onderbouwing aannemelijkheid locatie A15

In het vigerende Streekplan zijn op basis van een reeks criteria zoekgebieden opgenomen voor windenergie, waaronder ook in Nijmegen en Overbetuwe langs de A15. Onderbouw in het MER, vanuit de inmiddels verhoogde opgave voor de provincie (§2.2) waarom de geschiktheid van de locatie A15 nog steeds aannemelijk is. Als basis voor deze onderbouwing kunnen de criteria voor zoekgebieden uit het Streekplan en bijbehorende Strategische milieubeoordeling (SMB) dienen. Ga hierbij na of en in hoeverre deze criteria, en de milieu-informatie die gebruikt is bij het toepassen van deze criteria, compleet is en/of actualisering behoeft. Neem, als er nieuwe informatie nodig is, deze op in dit MER.

2.4 Locatieafweging op lokaal niveau

In de NRD wordt aangegeven dat de Structuurvisie Nijmegen partieel herzien zal worden ten behoeve van het Windpark A15. Geef aan op welke punten het MER informatie moet opleveren voor deze herziening. In elk geval zal in het MER duidelijk gemaakt moeten worden dat aannemelijk is dat de locatie A15 een redelijke keuze is, ook in vergelijking met andere mogelijke locaties binnen de gemeente. Voor een dergelijke vergelijking kan de recente Quick-Scan benut worden. Toets deze locaties globaal in dit MER. Criteria hiervoor kunnen zijn:

- realistische schatting van de energieopbrengst in relatie tot het gemeentelijke doel (zie §2.1);

- de (visuele) impact van deze locaties (park/lijnopstelling) op stad en landschap;
- natuur (globale effectinschatting en risico-inventarisatie Natura 2000, trekvogels, vleermuizen);
- leefomgeving (geluid, schaduwwerking en veiligheid, rekening houdend met de heersende en geplande situatie);
- mogelijke interferentie met parken in de nabije omgeving, reeds bestaand of in ontwikkeling (rekening houdend met de vigerende provinciale regels).

Onderbouw op deze wijze de locatie A15 en de beoogde opgave voor deze locatie.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Relatie Overbetuwe en besluitvorming

In het MER zullen alternatieven ontwikkeld worden die zich uitstrekken over zowel het gebied van Nijmegen als van Overbetuwe, en alternatieven die als 'uitsnedes' daarvan uitsluitend op Nijmeegs grondgebied liggen. De Commissie adviseert om de nadruk te leggen op de eerste groep van alternatieven en zo te zoeken naar een optimale opstelling voor het gehele project. Geef echter ook aan of, indien het Overbetuwse deel van het project geen doorgang zou vinden, er wezenlijk andere alternatieven voor het Nijmeegse deel kunnen worden verwacht.

Ga in op de relaties tussen het Nijmeegse deel en het deel dat op termijn in Overbetuwe zou kunnen worden gerealiseerd. Geef duidelijk aan en onderbouw welke randvoorwaarden de realisatie van de Nijmeegse turbines (gaan) vormen voor de eventuele latere Overbetuwse turbines.³ Geef aan welke vervolgbesluiten nodig zijn voor het Nijmeegs grondgebied, maar besteed ook aandacht aan welke besluiten nodig zijn voor de Overbetuwse turbines.

3.2 Inrichtingsalternatieven

In de notitie R&D is vermeld dat in het MER voor de locatie langs de A15 drie inrichtingsalternatieven (verder alternatieven) ontwikkeld worden met ruimte voor het variëren van het aantal turbines, de grootte van de turbines en plaatsing van de turbines binnen de lijnopstelling. Uitgangspunt in deze alternatieven is dat een maximaal vermogen geplaatst wordt binnen wettelijke grenzen.

Om te komen tot zo'n breed mogelijk speelveld van alternatieven, dat afwegingen tussen vermogen en effecten inzichtelijk kan maken, is het wenselijk om ook minstens één 'minimaal' alternatief te onderzoeken. Het doel van dit alternatief is het minimaliseren van de effecten voor omgeving door beperking van het aantal turbines en de grootte en posities van deze turbines slim te kiezen. Zo kunnen milieueffecten geminimaliseerd worden (geluid, slagschaduw, natuur). De ondergrens voor het op te stellen vermogen van het minimumalternatief wordt bepaald door de financiële haalbaarheid.

³ Zie ook een aantal zienswijzen die aandacht vragen voor de relatie van beide projectdelen.

Maak gebruik van 'belemmeringenkaarten' voor het bepalen van geschikte locaties voor de turbines binnen de lijnopstelling. Ontwerp de inrichtingsalternatieven zodanig, dat de bandbreedte van milieueffecten en op te stellen vermogen zichtbaar wordt, binnen de geldende wettelijke randvoorwaarden. Hiermee:

- kan een goede afweging gemaakt worden tussen de alternatieven en worden keuzemogelijkheden duidelijk;
- ontstaat duidelijkheid over randvoorwaarden die gesteld (kunnen) worden aan (toekomstige) initiatiefnemers;
- kunnen de bestemmingsplannen flexibiliteit bieden voor in de toekomst nog uit te werken varianten (zoals de notitie R&D ook aangeeft). Bijvoorbeeld toekomstige ontwikkelingen in grootte en vermogen van windturbines;
- wordt de maximale milieuruimte die de nieuwe bestemmingsplannen (eventueel) bieden voldoende in beeld gebracht.

3.3 Studiegebied

Stel het studiegebied zo vast, dat alle mogelijke effecten erin vallen. De grootte van het studiegebied kan verschillen per aspect, bijvoorbeeld:

- De externe effecten op natuur kunnen reiken tot relatief ver weg gelegen natuurgebieden.
- Voor visuele effecten is, door de bolling van de aarde, 15 km een natuurlijke bovengrens.
- Effecten van geluid en flikkering spelen vooral lokaal.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de inrichtingsalternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

3.5 Gevoeligheidsanalyse projecten in de omgeving

In de NRD wordt een reeks projecten genoemd die mogelijk van invloed kunnen zijn op Windpark A15, of vice versa. Maak in het MER onderscheid tussen:

- Projecten die vaststaan en gefinancierd zijn: deze moeten in het MER onderdeel uitmaken van de Referentie (zie §3.4).
- Projecten waarover nog besloten moet worden, maar die al in zekere mate in voorbereiding zijn: hier moet in het MER de relatie verduidelijkt worden, bijvoorbeeld in de vorm van een gevoeligheidsanalyse voor de effecten, het studiegebied en de onderlinge beperkingen.

- Projecten die wel genoemd zijn, maar nog niet uitgewerkt zijn: deze kunnen in het MER benoemd worden, maar hoeven geen invloed te hebben op keuze voor de alternatieven en bepaling van de effecten.

3.6 Vergelijking van inrichtingsalternatieven

Vergelijk de milieueffecten van de inrichtingsalternatieven met de referentiesituatie en met elkaar. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve (milieu)effecten van de inrichtingsalternatieven verschillen.

Naast een vergelijking van effecten in absolute zin, is een vergelijking van de relatieve effecten belangrijk, dat wil zeggen: de effecten per eenheid van opgewekte energie (kWh). Dit is van belang omdat niet alle alternatieven dezelfde energieopbrengst (en milieueffecten) zullen hebben.

Voorkeursalternatief (VKA)

Indien in het MER op basis van het onderzoek naar inrichtingsalternatieven een VKA wordt benoemd, geef dan aan op basis van welke (milieu-) argumenten (optimalisatie) hiertoe is gekomen.

4. Bestaande situatie en milieugevolgen locatie A15

4.1 Cumulatie

In grote delen van studiegebied en zeker nabij het plangebied, is in de huidige situatie al sprake van een zware milieubelasting van het leefklimaat door de aanwezigheid van snelweg, spoor en bedrijvigheid. Geef daarom, op kaart, aan op welke locaties effecten van het windpark toegevoegd worden en welke andere effecten daar al aan de orde zijn (geluid, uitzicht).

Ook binnen de verschillende deelaspecten kan cumulatie relevant zijn, zie daarvoor de betreffende paragrafen.

4.2 Leefomgeving en hinder voor omwonenden

Slagschaduw

Bepaal de ligging van de slagschaduwcontouren, het aantal woningen dat hierbinnen valt en de eventueel te treffen mitigerende maatregelen om aan de wettelijke eisen te voldoen.

Geluid

Bepaal in het MER:

- de ligging van de geluidcontouren van 47 en 42 dB (Lden) op basis van de nieuwe reken- en toetsingsmethode uit het Activiteitenbesluit;
- het aantal woningen dat binnen de contouren valt;
- de kans op hinder ten gevolge van laagfrequent geluid;
- waar relevant de gecumuleerde geluidbelasting ten gevolge van de windturbines, weg- en railverkeer en industrie;⁴
- De noodzaak en effecten van mitigerende maatregelen om aan de wettelijke eisen te voldoen en de gevolgen daarvan voor het rendement.

Cumulatie van effecten leefomgeving

Voor de deelaspecten van hinder / gezondheid zijn normen vastgesteld. Deze normen houden geen rekening met cumulatie op bepaalde locaties. Breng daartoe in beeld op welke locaties de effecten van de turbines op het leefklimaat (geluid, slagschaduw, visuele hinder) samenvallen. Breng daarbij ook cumulatie met al bestaande belasting van het leefmilieu als gevolg van de snelweg, de spoorlijn en industrie in beeld.

Gezondheid

De relatie tussen de effecten van de windturbines (geluid, slagschaduw, visuele hinder) op de gezondheid van omwonenden is onderwerp van discussie. Daarom pleit de Commissie voor een overzicht van de wetenschappelijke stand van zaken op dit gebied⁵ en de betekenis ervan voor het voornemen.

Radar

Bekijk of er door de komst van de windturbines gebruiksbeperkingen ontstaan voor de omgeving en of er hinder voor de radar (defensie) ontstaat.

4.3 Landschap

Breng in het MER de landschappelijke gevolgen van de (onderscheidende) inrichtingsalternatieven op lokaal niveau in beeld. Geef een goede beschrijving van de waarneming en de beleving. Gebruik in het MER aanvullend op de landschappelijke criteria in tabel 4 van de notitie R&D de volgende beoordelingscriteria:

- openheid;
- een rustig en regelmatig beeld;
- een efficiënt ruimtegebruik, invulling van maaiveld en dubbelgebruik.

⁴ Een cumulatiemethode voor deze bronnen is omschreven in bijlage 4 Reken- en meetvoorschrift windturbines van de Activiteitenregeling op grond van de wijziging windturbines, d.d. 1 januari 2011.

⁵ Er zijn diverse studies verricht die bijvoorbeeld worden samengevat door het RIVM: windturbines; invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden (G.P van den Berg, 2009) en het Ministerie van I&LM (laagfrequent geluid). Een goed bruikbaar overzicht is: Wind turbine health impact studie, 2012 (prepared for: Massachusetts Department of Environmental Protection/Massachusetts Department of Public Health).

Visualisaties

De Commissie adviseert, in aanvulling op de aangekondigde visualisaties uit de NRD, ook een analyse van de effecten op het (stads)landschap uit te voeren door middel van zichtbaarheidsanalyses. Maak, onderbouwd vanuit deze zichtbaarheidsanalyse, visualisaties⁶ vanuit diverse relevante posities (zoals bewoningsconcentraties, wegen, veel gebruikte recreatieve routes en recreatiegebieden) en verschillende afstanden. Op basis van de resultaten hiervan is voor omwonenden en belanghebbenden duidelijk waar en hoe de nieuwe opstellingen van windturbines zichtbaar zullen zijn. Deze analyse kan dan naast de kwalitatieve scores op beoordelingscriteria de basis vormen voor de beschrijving van de effecten op het landschap en de onderlinge vergelijking van de inrichtingsalternatieven.

4.4 Natuur

Algemeen

Het voornemen kan gevolgen hebben voor natuur. Met name vleermuizen en vogels kunnen in aanvaring komen met draaiende rotorbladen van turbines en in het geval van vogels ook bij stilstaande bladen. Bij vleermuizen kan, indien ze zich vlak bij draaiende rotorbladen bevinden, ook sterfte optreden door plotselinge drukverschillen. Vogels en vleermuizen zijn strikt beschermd, wat wil zeggen dat plannen en projecten geen afbreuk mogen doen aan de staat van instandhouding van de verschillende soorten.

Beschrijf voor de aanlegfase in het MER de effecten van aanleg- en bouwwerkzaamheden, bijvoorbeeld door verwijdering van vegetatie en verstoring door licht, geluid en/of trillingen. Beschrijf voor de gebruiksfase in het MER tenminste de effecten van:

- ruimtebeslag;
- sterfte van vogels en vleermuizen als gevolg van aanvaringen tijdens seizoenstrek, foeraageertrek, slaaptrek en eventueel trek van/naar hoogwatervluchtplaatsen;
- barrièrewerking;
- verstoring van broed-, rust- en foerageergebieden.

Geef informatie op soortniveau voor zover zinvol (bij seizoenstrek van vogels kan informatie per groep van soorten volstaan).

Natura 2000⁷

Het voornemen heeft mogelijk via externe werking gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden Uiterwaarden Waal en Gelderse Poort, die op 2 tot 3 kilometer afstand liggen.

- Geef aan op grond van welke overwegingen beïnvloeding via externe werking van andere Natura 2000-gebieden (bijvoorbeeld Veluwe en Uiterwaarden Rijn) kan worden uitgesloten.⁸ Betrek hierbij ook Natura 2000-gebieden in nabij gelegen delen van Duitsland.

⁶ In vele zienswijzen wordt aandacht gevraagd voor relevante visualisaties.

⁷ Deze paragraaf is mede gebaseerd op het door de gemeente Nijmegen ter beschikking gestelde rapport van R.G. Verbeek en R. Lensink, 2013. Oriëntatiefase Natuurbeschermingswet windturbines de Grift A15. Toets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Bureau Waardenburg, Culemborg.

⁸ In deze gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen voor de Meervleermuis (Veluwe) en vogels (Uiterwaarden Rijn). Beide gebieden zijn op minder dan 10 km van het plangebied gelegen waardoor niet zonder meer valt uit te sluiten dat relevante soorten het plangebied passeren.

- Ga in op de instandhoudingsdoelstellingen voor Uiterwaarden Waal en Gelderse Poort.⁹
- Geef aan in hoeverre soorten met een instandhoudingsdoel in deze gebieden, met name diverse soorten vogels en de Meervleermuis, gebruik maken van het plangebied en omgeving en in hoeverre daarbij sprake is van relevante typen vliegbewegingen¹⁰, zoals seizoenstrek, foerageertrek, slaaptrek et cetera) ter hoogte van de toekomstige rotorbladen.¹¹
- Toets mede aan de hand van deze gegevens de mogelijke gevolgen van het voornemen aan de instandhoudingsdoelstellingen. Ga daarbij in op mogelijke gevolgen van aanvaringen, verstoring en barrièrewerking. Geef aan of en zo ja op grond waarvan met zekerheid kan worden gesteld of mogelijke significante negatieve gevolgen (afzonderlijk en in cumulatie met andere activiteiten en projecten¹²) op voorhand zijn uit te sluiten.
- Wanneer significante gevolgen niet zijn uit te sluiten, dan moet een passende beoordeling worden opgesteld.
- Ga in op de mitigerende maatregelen die de effecten deels of helemaal teniet kunnen doen. Deze maatregelen mogen niet worden meegenomen bij de beantwoording van de vraag, of er een Passende beoordeling moet worden opgesteld.

Overige (beschermde) gebieden¹³

Beschrijf voor de Ecologische Hoofdstructuur EHS in het studiegebied (inclusief ecologische verbindingzones zoals die ten oosten van de N325 vanaf de Waal naar het noorden) de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Geef aan in hoeverre het voornemen in strijd is met het voor de EHS geldende 'nee-tenzij'-beginsel zoals dit door de provincie Gelderland wordt gehanteerd. Breng daarnaast ook eventuele indirecte effecten van het voornemen op de EHS in beeld.¹⁴

Beschrijf tevens de mogelijke gevolgen voor eventuele weidevogelgebieden en/of ganzenopvanggebieden.

Soorten¹⁵

Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen, zowel in de aanleg- als in de gebruiksfase, voor op grond van de Flora- en faunawet beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of ver-

⁹ In de Gelderse Poort geldt o.a. een doelstelling voor de Meervleermuis. Deze ontbreekt in het rapport 'Oriëntatiefase Natuurbeschermingswet windturbines de Grift A15'.

¹⁰ Richt deze analyse op alle relevante vogels die vanuit de wijde omgeving het plangebied kunnen passeren (dus niet alleen op vogels die in telgebieden in de directe omgeving worden geteld).

¹¹ Ga bij deze beschrijving vanwege mogelijke juridische risico's uit van actuele gegevens en duidelijke bronvermelding.

¹² Bij cumulatie dienen alle projecten/activiteiten meegenomen te worden die zeker of waarschijnlijk gerealiseerd zullen worden, en gecombineerd met het voornemen een groter effect op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben dan het voornemen alleen.

¹³ Deze paragraaf is mede gebaseerd op het door de gemeente Nijmegen ter beschikking gestelde rapport van R.G. Verbeek en R. Lensink, 2013. Natuurtoets windturbines de Grift A15. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur en achtergrondinformatie voor het MER, Bureau Waardenburg, Culemborg.

¹⁴ Voor toetsing aan het 'nee-tenzij'-beginsel geldt in het algemeen geen externe werking. Voor de beoordeling van het totaal van milieugevolgen is het echter gewenst ook indirecte effecten op de EHS in beeld te brengen.

¹⁵ Zie noot 14.

blijfplaats.¹⁶ Motiveer op grond waarvan verwacht kan worden dat een eventueel benodigde ontheffing wordt verleend. Geef bij eventuele negatieve effecten aan op welke wijze mitigatie en compensatie kunnen worden toegepast.

Ga in op de mogelijke gevolgen voor Rode Lijstsoorten, zoals reeds opgenomen in het vooronderzoek, voor zover deze niet besproken zijn onder Natura 2000, Overige (beschermde) gebieden of door de Flora- en faunawet beschermde soorten.

5. Samenvatting

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Gebruik helder kaart- en ander beeldmateriaal. Geef daarbij in de samenvatting de belangrijkste zaken weer, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

¹⁶ Maak hierbij gebruik van actuele gegevens, bijvoorbeeld van het (vernieuwde) Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur. Onderbouw de effectbepaling met onderzoeksgegevens omtrent relevante effectrelaties.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: de gemeenteraad van Nijmegen

Bevoegd gezag: het college van burgemeester en wethouders van gemeente Nijmegen

Besluit: wijzigen of vaststellen structuurvisie, wijzigen of vaststellen bestemmingsplan, omgevingsvergunning

Categorie Besluit m.e.r.:

Besluit-m.e.r. en plan-m.e.r. vanwege (kaderstelling voor) categorie D22.2
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het realiseren van een windpark langs de A15

Bijzonderheden:

Het voornemen voor het MER betreft een windpark dat zich uitstrekt over de gemeente Nijmegen en Overbetuwe. De besluiten die op dit moment voorliggen gaan over de windturbines die gelegen zijn op Nijmeegs grondgebied.

Dit windpark is eerder in twee afzonderlijke delen in procedure geweest. Over het Overbetuwse deel is destijds advies uitgebracht met projectnummer 1940.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Nijmegen Actueel van: 2 oktober 2013
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 3 oktober t/m 22 november 2013
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 20 september 2013
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 9 december 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ir. P. van der Boom

Ir. W.H.A.M. Keijsers

Dr. M.J.F. van Pelt

Drs. W. Smal (werkgroepsecretaris)

Drs. C.T.M. Vertegaal

Ir. J. van der Vlist (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau Windturbines A 15 te Nijmegen, gemeente Nijmegen, 2013;
- Natuurtoets Windturbines De Grift A15, Bureau Waardenburg b.v., 27 september 2013;
- Oriëntatiefase Natuurbeschermingswet windturbines de Grift A15, Bureau Waardenburg b.v., 27 september 2013;
- Quickscan windenergielocaties Provincie Gelderland – Gemeente Nijmegen, Royal Haskoning DHV, 16 september 2013;
- Notitie m.e.r.-beoordeling Windturbines langs de A15, Bureau Ruimtewerk, 9 september 2009;
- Bijlage Windturbines Milieueffectrapport Waalsprong 2003, gemeente Nijmegen, juli 2003;
- Voorontwerp–bestemmingsplan Buitengebied Valburg 10 (Windturbines De Grift), gemeente Nijmegen;
- Voorontwerp–bestemmingsplan De Nieuwe Rietgraaf e.o. toelichting, planregels en plankaart, Stedenbouw Onderzoek en Landschap b.v., 24 juli 2009;
- Hinderonderzoeken MER Betuws Bedrijvenpark, Adecs Airinfra, 19 augustus 2008;
- Habitattoets windturbines Betuws Bedrijvenpark, EcoGroen Advies b.v., 22 april 2008;
- Onderzoek naar mogelijke slagschaduwhinder door een op te richten windpark nabij het Betuws Bedrijvenpark te Oosterhout in de gemeente Overbetuwe, Van Grinsven Advies, april 2008.

De Commissie heeft kennis genomen van 14 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 22 november 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Windturbines A15 Nijmegen

ISBN: 978-90-421-3877-3

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

